

İslam'ın Serüveni

BİRİNCİ CİLT
İslam'ın Klasik Çağı

MARSHALL G. S. HODGSON

Bu kitabın yayın hakkı PHOENIX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayımlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İslam'ın Serüveni, 1. Cilt: İslam'ın Klasik Çağı

Marshall G. S. Hodgson

Orijinal Künye: *The Venture of Islam: Conscience and History in a World Civilisation, Volume 1: The Classical Age of Islam*, The University of Chicago Press, © 1977

Çeviren: Berkay Ersöz

Editör: Prof. Dr Hasan Onat

Yayına Hazırlayan: İsmail Yılmaz

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1.Baskı: Aralık 2017, Ankara

2.Baskı: Şubat 2020, Ankara

3.Baskı: Ocak 2021, Ankara

4.Baskı: Aralık 2022, Ankara

5.Baskı: Mayıs 2024, Ankara

6.Baskı: Haziran 2025, Ankara

TAKIM ISBN: 978-605-9801-66-9

1. CİLT ISBN: 978-605-9801-67-6

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

İnsanlığı kardeşlikten başka bir şey sanmak, iyiliklerin sadece tek bir ulustan çıkabileceğini düşünmek, anlayış körlüğünün apaçık bir belirtisidir.

—John Woolman

İslam'ın Serüveni

BİRİNCİ CİLT
İslam'ın Klasik Çağı

MARSHALL G. S. HODGSON

İçindekiler

Tabloların Listesi	6
Haritaların Listesi	7
Önsöz	9
Marshall Hodgson ve <i>İslam'ın Serüveni</i>	13
Yayıncının Notu	17
İslam Uygarlığı Çalışmalarına Giriş	21
Genel Önsöz: İslam'ın Din ve Uygarlık Vizyonu	107
BİRİNCİ KİTAP: İslami Kaynaşma: Yeni Bir Toplum Düzeninin Doğuşu	141
I İslam'dan Önce Dünya	143
II Muhammed'in Mücadelesi, 570-624	191
III İlk Müslüman Devleti, 625-692	241
İKİNCİ KİTAP: Yüksek Halifelik Dönemi'nde İslam'ın Klasik Uygarlığı	293
İkinci Kitaba Önsöz	295
I İslami Muhalefet 692-750	305
II Mutlakîyet Olgunlaşıyor 750-813	349
III Şer'i İslami Vizyon <i>ykl.</i> 750-945	389
IV Müslüman Bireyin Dindarlığı: Tarih ve Nefsle Hesaplaşmalar, <i>ykl.</i> 750-945	439
V Spekülasyon: Felsefe ve Kelâm <i>ykl.</i> 750-945	499
VI Edebiyat: Arap Edebiyatı Kültürünün Serpilişi <i>ykl.</i> 813-945	537
VII Mutlakîyetçi Geleneğin Dağılışı, 813-945	569
Seçilmiş Kaynakça	595
Bazı Terimler ve İsimler için Sözlükçe	609
Dizin	615

TABLÖLAR

BİRİNCİ KİTAP

Müslümanların Yirminci Yüzyılda Dünyada Dağılımı	113
İslam Dünyasının Tarihine Genel Bakış	136
İslam'ın Dünya Tarihi Kronolojisindeki Yeri	155
İran-Akdeniz Bölgesinde Teslimiyetçi Dinlerin Gelişimi, ykl.: MÖ 650 – MS 632	170
Nil ile Ceyhun Arasında Kalan Bölgede Kültürel ve Dinsel Yönelimler	175
İçinde Bulunduğu Dünya Bağlamında İslami Kültürün Kökenleri, MS 226-715	184
Muhammed'in Akrabaları	218
Muhammed'in Yaşamının Kronolojisi	243
Kronoloji: Ebu Bekir'den Abdülmelik'e kadar, MS 632-692	257
Kronoloji: Arap Fetihleri, MS 632-655	263
Mervanîler Dönemine Kadar Gelişmiş Olduğu Haliyle Toplu İbadet	270
Birinci Fitne'nin Önemli Olayları, MS 656-661	276
İkinci Fitne'nin Önemli Olayları, MS 680-692	281
Emevi Halifeleri	286
Kabul edilmiş Şecereye Göre Karargâh Kentlerindeki Kabile Blokları	290

İKİNCİ KİTAP

1258'e kadar Halifelik Tarihi Dönemlendirmelerinin Karşılaştırılması	297
Mervanî Emevîlerin Kronolojisi, MS 692-750	309
Mervanîlerden Duyulan Memnuniyetsizlik ve Dindarlık Yanlılarının Muhalefeti	312
Üçüncü Fitne Dönemi Boyunca Başlıca Haricî (Şurat) Hareketleri	324
İlk Şia'nın Adayları	328
Mervanîler Döneminde Dindarlık Yanlısı Gruplar	332
Üçüncü Fitne Olayları, MS 744-750	347
İlk Abbasî Halifeleri	355
Yüksek Halifeliliğin Gelişme Dönemi, MS 750-813	358
Fıkıh Üstatları	394
Şer'i Hukuksal Kararların Türetilmesi	415
Caferî ve Zeydî Şialar	459
İlk Süfî Üstatlar	497
İslamileşmiş Uygarlığın İlk Felsefe Okulları	527
İlk Çevirmenler, Filozoflar ve Bilginler, MS 770-970	528
İlk Klasik Arap Edebiyatçıları	539
Yüksek Halifeliliğin Zayıflaması, MS 813-945	573
Dördüncü Fitne: Memun'un Savaşları	576
Abbasî Halifeleri, MS 833-945	582
Halef Devletler ve Beylikler: Halifeliliğin Kontrolünün Zayıflaması	587

İslam'ın Serüveni

İKİNCİ CİLT

Orta Dönemlerde İslam'ın Yayılışı

MARSHALL G. S. HODGSON

Bu kitabın yayın hakkı PHOENIX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayımlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz

İslam'ın Serüveni, 2. Cilt: Orta Dönemlerde İslam'ın Yayılışı

Marshall G. S. Hodgson

Orijinal Künye: *The Venture of Islam: Conscience and History in a World Civilisation, Volume 2: The Expansion of Islam in the Middle Periods*, The University of Chicago Press, © 1977

Çeviren: Berkay Ersöz

Editör: Prof. Dr. Hasan Onat

Yayına Hazırlayan: İsmail Yılmaz, Hüseyin Aykol

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Aralık 2017, Ankara

2. Baskı: Şubat 2020, Ankara

3. Baskı: Ocak 2021, Ankara

4. Baskı: Aralık 2022, Ankara

5. Baskı: Mayıs 2024, Ankara

6. Baskı: Haziran 2025, Ankara

TAKİM ISBN: 978-605-9801-66-9

2. CİLT ISBN: 978-605-9801-68-3

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

İslam'ın Serüveni

İKİNCİ CİLT

Orta Dönemlerde İslam'ın Yayılışı

MARSHALL G. S. HODGSON

İçindekiler

Tabloların Listesi	6
Haritaların Listesi	7
ÜÇÜNCÜ KİTAP: Uluslararası Bir Uygarlığın Kuruluşu	9
Üçüncü Kitaba Önsöz	11
I Uluslararası Siyasal Düzenin Oluşumu, 945–1118	21
II Toplum Düzeni: Ticari Çıkarlar, Askeri İktidar, Özgürlük.....	79
III Entelektüel Geleneklerin Olgunlaşması ve Aralarındaki Diyalog, ykl. 945-1111	181
IV Tarikatların Tasavvufu, ykl. 945-1273	237
V Yeni Sünnî Enternasyonalizminin Zaferi, 1118-1258	299
VI Fars Edebi Kültürünün Gelişimi ve Dönemleri, ykl. 1111-1274.....	341
VII İslam Dünyasında ve Garp'ta Kültürel Kalıplaşma	383
DÖRDÜNCÜ KİTAP: Kriz ve Yenilenme: Moğol İtibarı Çağı	429
Dördüncü Kitaba Önsöz	431
I Moğol Akınlarının Ardından Siyaset ve Toplum, 1259-1405.....	449
II Entelektüel Geleneklerin Muhafazası ve Saraya Özgü Eğilimleri, ykl. 1258-1503	505
III İslami Ortamda Görsel Sanatlar, ykl. 1258-1503.....	577
IV İslam'ın Yayılışı, ykl. 1258-1503	613
Seçilmiş Kaynakça.....	663
Bazı Terimler ve İsimler için Sözlükçe.....	669
Dizin	675

TABLÖLAR

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Ekümene’de Gerçekleşen Olaylar Doğrultusunda İslam’ın	
Erken Orta Dönemi, MS 950-1250.....	14
Karşılaştırmalı Kronoloji: Orta Dönemlere Geçiş, 945-1118.....	24
Tek Tek Devletlerin Kronolojisi, 945-1118.....	28
Müslüman Edebiyatçıları, Bilginler, Feylesoflar ve Teologlar,	
MS 945-1111	201
Müslüman İçrek Seçkincilik Tipleri	233
Tarikatların ve Kurucularının Silsileleri, 945-1273	253
Erken Orta Dönemin Sufileri, 945-1273	262
Sünnî Zafer Çağı, 1118-1258.....	302
1291’e Kadar Klasik Fars Edebiyatçıları ve Bazı Arap Yazarlar	347
Erken Orta Dönemde Müslüman Feylesoflar ve Teologlar,	
1111-1274	367
İslam Dünyasında ve Garp’ta Kültürel Kalıplaşma	383

DÖRDÜNCÜ KİTAP

Ekümene’de Gerçekleşen Olaylar Doğrultusunda İslami Geç Orta Dönem,	
1250-1500	437
Moğol İtibarı Çağı, 1258-1405 ve Timurîler Çağı, 1405-1500	456
Osmanlı İmparatorluğu’nun İlk Büyüme Dönemi, 1300-1453.....	496
Sonraki Bilginler, 1300-1506.....	540
İslam’ın Afrika’da ve Güneydoğu Asya’da Yayılışı.....	638

HARİTALAR

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Fatimî hanedanı çağı	34
Batı Akdeniz	41
Samânîler, Büveyhîler ve Karahanlılar	46
Gazneliler ve Selçuklu İmparatorluğu	53
Afro-Avrasya Kurak Kuşağı ve Güney Denizleri üzerindeki ticaret yolları	94
Suriye’de ve Anadolu’da Haçlılar dönemi	308
Murâbitlar ve Muvahhidler	316
On üçüncü yüzyılın başında merkezi İslam ülkeleri	324
On üçüncü yüzyılın ortalarında Moğolların yayılışı	337
1250 yılına kadar İslam’ın yayılışı	338

DÖRDÜNCÜ KİTAP

Hülagû’nun döneminde Moğol iktidarları, 1255-65	477
On dördüncü yüzyılda Orta Akdeniz ve Hindistan	479
1503 yılına kadar Osmanlı İmparatorluğu’nun genişlemesi	492
Timur’un fetihleri, 1370-1405	499
İslam’ın yayılışı, 1250-1500	616
Malezya ve Hindîçin	635
Sudani ülkeler	639
Kuzey bölgeleri	652

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Uluslararası Bir Uygarlığın Kuruluşu

Sonuncusu dışında tüm hakikatler birer gölgedir; yine de her hakikat kendi meşrebince hakikidir. Kendi yerinde ağırlığı vardır, başka yerdeyse gölge olur. . .

—Isaac Pennington

İslam'ın Serüveni

ÜÇÜNCÜ CİLT
Barut İmparatorlukları ve
Modern Zamanlar

Marshall G. S. Hodgson

Bu kitabın yayın hakkı PHOENIX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayımlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz

İslam'ın Serüveni, 3. Cilt: Barut İmparatorlukları ve Modern Zamanlar

Marshall G. S. Hodgson

Orijinal Künye: *The Venture of Islam: Conscience and History in a World Civilization,*

Volume 3: *The Gunpowder Empires and Modern Times*, The University of Chicago Press, © 1977

Çeviren: Berkay Ersöz

Editör: Prof. Dr. Hasan Onat

Yayına Hazırlayan: İsmail Yılmaz, Hüseyin Aykol

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Aralık 2017, Ankara

2. Baskı: Şubat 2020, Ankara

3. Baskı: Ocak 2021, Ankara

4. Baskı: Aralık 2022, Ankara

5. Baskı: Mayıs 2024, Ankara

6. Baskı: Haziran 2025, Ankara

TAKIM ISBN: 978-605-9801-66-9

3. CİLT ISBN: 978-605-9801-69-0

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

İslam'ın Serüveni

ÜÇÜNCÜ CİLT
Barut İmparatorlukları ve
Modern Zamanlar

Marshall G. S. Hodgson

John U. Nef'e ve
Gustave von
Grunebaum'un anısına,
saygı ve minnetle

İçindekiler

TABLULARIN LİSTESİ.....	8
HARİTALARIN LİSTESİ	8
BEŞİNCİ KİTAP: İkinci Serpilme: Barut Dönemi İmparatorlukları	9
Beşinci Kitaba Önsöz	11
I Safevî İmparatorluğu: Şia'nın Zaferi, 1503-1722	27
II Hint Timurî İmparatorluğu: Müslümanlar ile Hinduların Bir Arada Yaşamaları, 1526-1707	75
III Osmanlı İmparatorluğu: Şeriat-Ordu İttifakı, 1517-1718	123
IV Tufandan Önce: On Sekizinci Yüzyıl.....	165
ALTINCI KİTAP: İslam'ın Modern Dünyaya Bıraktığı Miras.....	197
Altıncı Kitaba Önsöz	199
I Batı'nın Büyük Başkalaşımı'nın Etkisi: 1789 Kuşağı	213
II Avrupa'nın Dünya Hegemonyası: On Dokuzuncu Yüzyıl	265
III Türkiye'de Modernleşme: Batılılaşma	295
IV Mısır ve Doğu Arap Ülkeleri: Mirasın Canlandırılması.....	321
V İran ve Rus İmparatorluğu: Devrim Rüyası.....	357
VI Müslüman Hindistan: Cemaatçılık ve Evrenselcilik.....	391
VII Bağımsızlık Çabaları: Yirminci Yüzyıl	417
Sonsöz: İslami Miras ve Modern Vicdan.....	477
Seçilmiş Kaynakça	513
Seçilmiş Terimler ve İsimler Sözlüğü	519
Dizin.....	525

TABLÖLAR

BEŞİNCİ KİTAP

Ekümene'deki Gelişmeler, 1500-1700.....	18
Merkezi Bölgelerin Dışında İslam, 1500-1698	22
1779 yılına kadar Safevî İmparatorluğu ve halefleri	72
1763'e kadar Hint-Timurî İmparatorluğu	118
1789 yılına kadar Osmanlı İmparatorluğu	161
Ekümene'deki Gelişmeler, 1700-1800.....	167

ALTINCI KİTAP

Modern Dünyada İslami Miras, 1800-1950.....	203
---	-----

HARİTALAR

BEŞİNCİ KİTAP

On altıncı yüzyılda ve on yedinci yüzyılın başında Hint Okyanusu	32
Safevî İmparatorluğu, 1500-1722.....	50
Hint Timurî İmparatorluğu, 1526-1707	116
Osmanlı İmparatorluğu, 1512-1718	142
Avrupa'nın on dokuzuncu yüzyıldaki genişlemesinden önce İslam ülkeleri.....	175

ALTINCI KİTAP

Orta Akdeniz ve Hindistan, on dokuzuncu yüzyılın ortaları.....	278
Versailles Konferansı'ndan sonra Müslüman dünyası.....	420

BEŞİNCİ KİTAP

İkinci Serpilme: Barut Dönemi İmparatorlukları

Her şeyin amacı araçları yönlendirmelidir: Yönetimin amacı genel iyilik olduğuna göre, prensin amacı da bundan başka bir şey olmamalıdır.

—Wm. Pennn